

věci neodůvodněnou. Tato ochrana spotřebitele jest obsažena nejenom tam, kde se mluví výslovně o předražování, jako v § 7 zákona o válečné lichvě, nýbrž i v § 11 čís. 4 zákona o lichvě. Dlužno proto zkoumati v každém případě, zda pletichy byly způsobily stupňovati cenu nad skutečnou hodnotu věci, totiž nad tu cenu, jak by se vytvářela předpokládaje působení vlivů hospodářsky odůvodněných a právně respektovaných, mezi dvěma činiteli, kteří při vyjednávání o jejím prodeji mají stejné postavení a volnost hospodářského chtění. Pouze na tuto cenu má spotřebitel oprávněný nárok a pouze tuto cenu zaručují mu ustanovení zákona o lichvě. V těch případech, kde nastane zcizení předmětu spotřeby za nízkou, skutečnou hodnotou jeho neodůvodněnou cenu na základě určitých okolností, které se shlukly v osobě prodávajícího neb kupujícího a znamenají pro prodávajícího snad ztrátu, pro kupujícího pak náhodnou osobní výhodu, není přenešení této osobní výhody na spotřebitele hospodářsky odůvodněno a lichevním zákonem chráněno. Jest jisto, že v tomto případě za takovýchto podmínek nakupovala obžalovaná uhlí, které dodala Richardu K-ovi. Železniční zřízení prodali jí uhlí, které sami jen ze služebních příčin platí po 1 K za 1 q, po 3 K za 1 q, tedy hluboko pod cenou, za kterou se — jak všeobecně známo — uhlí v obchodě legalním prodávalo, a která i částku 10 K, kterou nalézací soud zjišťuje jako nejvyšší mez dodací ceny pro Richarda K-a, převyšovala. Obžalovaná takto dosáhla prostřednictvím železničních zřízenců osobní výhodu, kterou nebyla povinna přenášeti při dodávce uhlí na Richarda K-a, jenž měl nárok jen na uhlí, jehož cena by byla 10 K převyšovala. Z tohoto důvodu nelze uznati, že by tu byla, alespoň objektivně, také druhá náležitost skutkové podstaty přečinu § 11 čís. 4 zákona o trestání válečné lichvy ve formě pouštění se do pletich i je tím vyloučena též posuzovatelnost jednání obžalované s hlediska speciálního případu pletich, totiž obchodování řetězového.

Čís. 718.

Řezník, jenž nakupuje maso od venkovských řezníků a dováží je do hlavního města, masem nedostatečně zásobeného, není řetězovým obchodníkem.

Pokud by však nakupoval za cenu, proti úřední ceně zvýšenou, dlužno v jeho jednání spatřovati pletichy.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1922, Kr I 621/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných Josefa H-a a Anny R-ové do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudu v Praze ze dne 31. března 1921, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými přečinem podle § 11 čís. 4 zák. ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu nalézacímu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost obžalovaného Josefa H-a jest odůvodněna, pokud uplatňuje důvod zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. Řetězovým obchodem

jest zbytečné vsunutí se mezi výrobce nebo legitimního překupníka a spotřebitele. Zbytečnost této obchodní činnosti jest hlavní známkou řetězového obchodu a jejím výsledkem jsou pak nepříznivé účinky pro spotřebitele, ať se již jeví v drahotě zboží nebo v nedostatku jeho, a které činí právě se stanoviska spotřebitelova takového obchodníka naprosto neužitečným. Nálezací soud sice při posuzování věci vycházel ze správného pojmu řetězového obchodu, avšak nesprávně ho použil při posuzování činnosti obžalovaného Josefa H-a. Zmateční stížnost správně namítá, že obžalovaný nebyl zbytečným článkem při přechodu masa, jím nakoupeného, k pražskému spotřebiteli. Nálezacím soudem bylo zjištěno, že obžalovaný jest řezníkem v Praze; zásadně jest tedy podle svého živnostenského oprávnění povolán k tomu, aby sprostředkoval pražskému spotřebiteli, k němuž náleží i pražské hotely, tedy i hotel, jemuž dodával, maso od chovatele dobytka nebo cizího řezníka. Již z tohoto důvodu nelze ho bez dalšího pokládati za zbytečný článek při přechodu zboží, jím prodávaného, a dlužno zkoumati, zda a kterým způsobem své živnostenské oprávnění porušil, aby mohlo býti teprve řečeno, že se stal řetězovým obchodníkem. Avšak i tu má zmateční stížnost pravdu, že si obžalovaný při nákupu masa a jeho prodeji nepočínal způsobem řetězového obchodníka. Jak jest nálezacím soudem zjištěno, byl v měsících únoru a březnu 1920 a dalších v pražské tržnici nepatrný přívoz hovězího masa, takže ani ceny tržní nemohly býti znamenány a řezníkům a uzenářům v té době nebylo žádné maso hovězí přidělováno, poněvadž každý oprávněný živnostník řeznický měl možnost vzíti sobě porážkový list, dobytče nakoupiti a pro sebe poraziti. Za tohoto stavu zásobování pražského spotřebitele masem nebyla však úloha obžalovaného jako pražského řezníka skončena. Nemusil se obmezovati na to, aby sám dobytčata nakupoval a je porážel, nýbrž mohl zajisté voliti i dřívější způsob zásobování pražských spotřebitelů masem, totiž dovoz hovězího masa do Prahy, neboť pražský spotřebitel nemohl sám nakupovati ani dobytek ani hovězí maso. Shodovalo se proto s povoláním obžalovaného, když mimo Prahu opatřoval pro pražského spotřebitele maso. Jsa nucen vyhledávati mimo Prahu venkovského řezníka, mohl tak činiti jednak sám, jednak dorozumívati se s ním veškerými způsoby obchodního sprostředkování, tedy také prostřednictvím osoby jiné, která koupí masa s venkovským řezníkem vyjednala. Přivoděné tím náklady (cestovné, ztráta času a výdělku, strava a pod.) jsou položkou, v obou případech stejně nevyhnutelnou, ba není vyloučeno, že byly by při vlastním vyhledávání masa po venkově větší. Byl-li však obžalovaný oprávněn maso venku vyhledávati, odpadá právě okolnost, zdůrazněná nálezacím soudem, že se obžalovaný H. na škodu pražského spotřebitele vsunul mezi řezníka detailistu ve městě venkovském a pražského spotřebitele. Pro obžalovaného H-a byl venkovský řezník, od něhož jeho sprostředkovatelka Anna R-ová maso nakupovala, výrobcem a to obvyklým výrobcem, poněvadž při řádném zásobování pražského spotřebitele hovězím masem vždycky přicházelo maso na pražský trh také od venkovského řezníka. Z tohoto důvodu, že venkov zásobil Prahu hovězím masem, jest lhostejno, zda právě v N. byl v době trestného činu nedostatek masa čili nic. Rozhodným bylo pouze, že obžalovaný neodváděl maso od venkovského řezníka na jiný trh, nežli na ten, jehož zásobování bylo jeho úkolem podle jeho živnostenského oprávnění. Obža-

lovaného proto nelze označiti za řetězového obchodníka. S tímto právním posouzením věci souvisí ovšem nezbytně i právní posouzení činnosti obžalované Anny R-ové, o níž nalézací soud zjistil, že jezdíc jako obchodnice ovocem do N., nakupovala tam po předchozí dohodě s Josefem H-em u řezníka Ferdinanda S-a hovězí maso v různých množstvích a že přivezla H-ovi celkem 60 kg masa, nehledě k menším dodávkám po jednom nebo dvou kilogramech. Jak již svrchu řečeno, byl obžalovaný H. nucen vyhledávati venkovského řezníka a byl oprávněn, aby R-ová mu vykonala službu prostředníka mezi ním a vyhledávaným venkovským řezníkem. Ani R-ová proto nebyla zbytečným článkem při přechodu masa od venkovského řezníka k pražskému spotřebiteli, nýbrž vykonávala hospodářskou funkci sprostředkovatele. Tím ovšem padá okolnost, zdůrazněná nalézacím soudem, že nakupovala k dalšímu prodeji v Praze a že neměla živnostenského oprávnění k nákupu masa, neboť na těchto dvou okolnostech při sprostředkování, povahou věci vyžadovaném, nezáleží. Jak již svrchu řečeno, nemá za tohoto stavu věci ani významu, že odvážela maso z N., kdež ho byl nedostatek. Podle § 262 tr. ř. dlužno však zkoumati činnost obžalovaných i po jiných stránkách. Ve spojení Anny R-ové jako prostřednice mezi venkovským řezníkem a H-em s posléze jmenovaným nelze shledávati nic, co by vybočovalo z rámce řádného obchodování, poněvadž sprostředkování, obžalovanou Annou R-ovou obstarávané, bylo povahou věci vyvoláno. Oba dva však byli povinni, aby se řídili předpisy, které pro ně platily na trhu, kdež se maso prodávalo. Tam pak byla ustanovena maximální cena nařízením ze dne 2. ledna 1920, čís. 22 sb. z. a n., pokud se týče nařízením presidenta zemské správy z 22. ledna 1920, čís. 46 sb. z. a n. Již při nákupu masa musilo býti oběma obžalovanými hleděno k tomu, aby stanovené prodejní ceně 15 K, pokud se týče podle zjištění nalézacího soudu 17 K za 1 kg vyhověli, neboť nákup, který odporoval těmto cenám prodejním, nevyhovoval pražskému spotřebiteli, jehož zájmy byly hlavním měřítkem správnosti jednání obžalovaných. Jak ze zjištění nalézacího soudu vyplývá, nedbali obžalovaní, že stanovena jest v Praze pro prodej masa určitá cena, nýbrž obžalovaná R-ová platila za 1 kg 20 K a dostávala od Josefa H-a 22 K za 1 kg, při čemž, jak nalézací soud zjistil dále, jest vyloučeno, že obžalovaný H. při prodeji do hotelu neměl dalšího zisku. V tomto nákupu za cenu oproti úřední ceně zvýšenou dlužno právě vzhledem k prodeji, který byl pro pražského spotřebitele nevýhodným a který oba dva obžalovaní, nedbajíce zájmů pražského spotřebitele, vůbec nebrali v úvahu, shledati vybočení z řádného obchodování, tedy pletichy. Dlužno však dále uvážiti, zda si obžalovaní byli vědomi, že jednání jejich jest způsobilé zvýšiti cenu masa do Prahy dodávaného. O této otázce nebylo nalézacím soudem uvažováno a nelze o ní pro nedostatek potřebných zjištění uvažovati ani zrušovacím soudu. V této příčině bylo by zajisté vzíti v úvahu, jak dalece obžalovaná R-ová hradila náklady cesty ze svého a započítala je do nákladů svého vlastního obchodu a v jakém poměru byla cena obžalovaným H-em požadovaná k cenám ostatního jeho zboží, hledíc k tvrzení obžalovaného, že dodával maso bez kostí a ostatních přívažků, což by ovšem zase bylo proti předpisu svrchu zmíněného nařízení presidenta zemské správy.